

Lezen: Lucas 1:39-56

Tekst: Lucas 1:48

Bijzonderheid: Advent 2 (Delfshaven) en Advent 3 (Centrum)

Lieve mensen,

De eerste zonde is nog steeds de grootste valkuil voor mensen. Dat je het zelf wilt bepalen. Dat je de sterkste moet zijn en de machtigste. Om te overleven. Om een aangenaam leven te hebben. Dat je zelf de controle moet houden. Beter moet zijn dan anderen. In de evolutiefilosofie is daar zelfs de term '*survival of the fittest*' aan gekoppeld. Dat betekent niet per se dat de sterkste overleeft, – al zal dat wel vaak het geval zijn – maar het betekent vooral dat degene die zich het best aanpast aan de omstandigheden. Die het slimst omgaat met wat zich aandient. Dat die toekomst heeft. Slimmer, sterker, beter dan anderen. Dan heb je de grootste kans dat jouw soort boven blijft drijven. Wie het meest als God is. Controle heeft en heerst. Die heeft toekomst.

Dat zit diep in de mens. Waarom wil iedereen altijd de beste zijn? Waarom wil je de hoogste cijfers? Winnen met spelletjes? Aangenomen worden in een sollicitatie, waarop 400 mensen gereageerd hebben? Sneller weg zijn bij het stoplicht dan de auto naast je? En ga zo maar door. Je zult je niet in ieder voorbeeld herkennen. Maar vast wel in een of twee. Waarom? Als je diep van binnen kijkt, dan denken we dat we daardoor gelukkiger zullen zijn. Meer geld, meer mogelijkheden, meer vrijheid, meer welbevinden. Zoals Eva en Adam dachten. Zoals het mechanisme van overleven beschreven wordt. We doen er allemaal, bewust of onbewust, aan mee.

En weet je wat zo opvallend is. Elke keer weer doorbreekt God die cyclus. Elke keer weer grijpt hij in op dat patroon. Dat patroon van de oerzonde. De cyclus van *survival of the fittest*.

Meteen al aan het begin van de geschiedenis. Eva krijgt Kain. Eva slaakt een overwinningskreet: 'met hulp van de HEER heb ik het leven geschonken aan een man!' Dit wordt mijn toekomst. Deze jongen is mijn waarborg. Maar God beslist anders. Hij kiest niet voor de oudste, maar voor Abel. En later voor Set. Veel zwakker dan bijvoorbeeld een nakomeling van Kain, genaamd Lamech. Die roept dat hij alles zeventig maal zal wreken. (Genesis 4:23,24) Lamech lijkt de survivor. Maar God gaat verder met Set.

En elke keer weer is dat het patroon. De mens die de zich verheft. Op de troon van God gaat zitten. En God die dat patroon doorbreekt. Het is zo opvallend. Als in Babel een toren verschijnt, een machtssymbool, dan verwacht hij de spraak. (Genesis 11) Hij kiest Jakob en niet Esau. (Genesis 25:23) En veel vaker is dat het patroon in het Oude Testament. Dat hij niet de oudste met de meeste rechten kiest. Maar degene die minder betekent.

Hij kiest ook vaak onvruchtbare stellen. Abrahams vrouw Sara kan geen kinderen krijgen. Toch wordt zij de moeder van een nageslacht zo talrijk als de sterren. (Genesis 15) Ook Rebekka, de vrouw van Izak, staat bekend als onvruchtbaar, maar krijgt een tweeling. (Genesis 25:21) Later de vrouw van Manoach, de moeder van Simson. (Rechters 13:2) Even later Hanna, die uiteindelijk na lang gebed en veel vernedering Samuël krijgt. (1 Samuël 1) En nu Elisabeth. Juist door hen doet God grote dingen. Bevrijders worden geboren. Stamvaders. Door Góds ingrijpen en niet door evolutie of natuurlijke selectie. Niet door macht, niet door geweld. Later woorden van een profeet. God laat dan al zien, dat de oerzonde, macht en als God willen zijn, uiteindelijk doodlopen. Juist de kleine mensen, kwetsbaar.

Met de nek aangekeken. Niet volwaardig in de ogen van mensen, – want dat was toen zo met onvruchtbare vrouwen – onaanzienlijken. Dat is wie hij kiest voor zijn plannen.

Je ziet het ook terug in het geslachtsregister van Jezus aan het begin van het Nieuwe Testament. Vier vrouwen komen daar in voor. En wat voor geschiedenissen horen daar bij. De ene vrouw krijgt een kind bij haar schoonvader (Genesis 38:30) – ook daar trouwens weer kiest God van de tweeling die geboren wordt de jongste - de andere vrouw is een ex-prostituée. (Jozua 2:1; 6:25) De volgende vrouw komt uit een vijandig volk dat eigenlijk uitgeroeid had moeten worden (Ruth 1 en 4:13-17) en de laatste wordt omringd door overspel en moord. (2 Samuël 11) Er gebeurt van alles. God kiest elke keer de niet voor de hand liggende lijnen. Hij doorbreekt afkomst en adel. Bloed en bodem.

Je ziet het in de roeping van Mozes. Hij wordt niet geroepen als hij op het toppunt van zijn kunnen en zijn macht is. Hij is prins aan het hof van Faraó. Nee, eerst moet hij veertig jaar herder zijn in de outback van Midian. Een nietige levensvulling in achtergebleven gebied. En dáár wordt hij geroepen. Als oude man. Je ziet het in Gods keuze voor Israël. Waarom heeft God nou juist dat volk uitverkoren? Dat is niet voor de hand liggend. Hij zegt daar zelf wat over.

Slide Deuteronomium 7: ⁶Jullie zijn een heilig volk, het volk van de Heer. Hij heeft jullie uitgekozen. Jullie zijn bijzonder voor hem, meer dan de andere volken op aarde. Jullie zijn voor hem een kostbaar bezit. ⁷Hij heeft jullie uitgekozen en hij houdt van jullie. En niet omdat jullie groter zijn dan die andere volken. Nee, want jullie zijn het kleinste volk van allemaal!
⁸De Heer heeft jullie laten zien hoe machtig hij is. Hij heeft jullie bevrijd uit de slavernij, hij heeft jullie bevrijd uit de macht van de farao in Egypte! Dat deed hij omdat hij dat plechtig beloofd had aan jullie voorouders. En omdat hij van jullie houdt. (BGT)

Niet de sterkste. Juist het kleinste. En ook in het Nieuwe Testament zie je dat terug. Bijvoorbeeld bij Paulus. Die leed aan iets, waardoor hij niet zo kon functioneren als hij wilde.

Slide 2 Korintiërs 12: God geeft mij die bijzondere ervaringen. Maar hij zorgt er ook voor dat ik niet trots word, en dat ik mezelf niet beter ga vinden dan anderen. Daarom heb ik die pijn in mijn lichaam gekregen waar ik zo veel last van heb. Het is alsof een dienaar van Satan mij mishandelt.⁸Drie keer heb ik de Heer gesmeekt om mijn pijn weg te nemen. ⁹Maar de Heer zei tegen mij: 'Ik ben goed voor je, meer heb je niet nodig. Want alleen iemand die zwak is en lijdt, kan aan iedereen laten zien hoe machtig ik ben.'
En dus is er toch iets waar ik graag over opschep: dat ik zwak ben en moet lijden. Want dat maakt mij geschikt om de macht van Christus zichtbaar te maken.
¹⁰Daarom ben ik blij als mensen mij beledigen of me gevangen willen nemen. Ik ben blij als ik in moeilijkheden kom en het zwaar heb. Want zo wil Christus zijn macht laten zien. Juist doordat ik zwak ben, ben ik sterk! (BGT)

Al die dingen, al die keuzes van God, dat is allemaal de strijd tegen de oerzonde. Omdat God weet dat macht, geld, invloed en dat soort dingen. Beter zijn dan anderen. Op Gods troon willen zitten. Controle. Dat dat allemaal je uiteindelijk niet het grote geluk zal opleveren. Die strijd tegen de zonde is dus in de Bijbel veel groter dan alleen in het leven en sterven van Jezus. Heel Gods verhaal is opgebouwd uit doorbreking van macht en patronen. En dan laat ik in deze preek nog liggen alle

teksten, bijvoorbeeld uit Jesaja, waarin God ook *in woorden* bevestigt dat het zo werkt. Dat hij zo werkt. (bv. Jesaja 40:29-31 en 57:15) De Bijbel ademt doorbreking van de oerzonde. En dat mondt uit en vindt zijn focus in het leven van Jezus.

Geen paleis, maar een stal. Geen rijkdom, maar een voerbak. Geen schriftgeleerden, maar herders. Geen volksgenoten, maar magiërs uit een ver land. Geen Jeruzalem, maar Betlehem. Geen Judea, maar Nazareth in Samaria. Kan daaruit iets goeds komen?

Maar heel het leven van Jezus ademt die boodschap. Dat in zwakheid Gods kracht volbracht wordt. Juist de verschoppelingen, zoals prostituées, corrupte belastingambtenaren en mensen met lepra, die door hun ziekte in quarantaine moesten blijven. Langdurig werklozen door handicaps. Mensen die mentaal compleet in de war zijn. Al die mensen, die zoeken Jezus op. En andersom: hij zoekt hen ook op. Hij kiest als leerlingen geen doorstudeerders, maar praktisch geschoolde mensen. Hij ziet de kinderen die niet meetellen in die tijd. En stelt ze ten voorbeeld. Hij pakt machthebbers aan en blaast schriftgeleerden omver. Leiders zijn bang voor hem, maar hij komt slechts om te dienen. Hij wast de voeten van zijn leerlingen, kiest een weg van lijden en sterft aan liefde. En hij zegt er telkens bij: dit is de stijl van mijn Vader. De stijl van mijn koninkrijk. De vrucht van mijn Geest.

En dát, lieve mensen, dat heeft Maria al snel door. Als ze opnieuw hoort dat ze begenadigd is. Gezegend. En als ze van Elisabeth hoort dat die weet dat Maria zwanger is – misschien wist ze het zelf voor die tijd nog niet, maar nu krijgt ze door het opspringen van Johannes een bewijs dat sterker is dan een echo dat er een kindje in haar groeit – dan wordt ze vervuld van de Geest. En zingt een prachtig profetisch lied. Waar ze na de boodschap van Gabriël alleen nog maar kan stamelen. Daar vindt ze nu meer woorden. En wat voor woorden!

Ze grijpt helemaal terug op de belofte aan Abraham. Ze vat in feite het hele Oude Testament in deze hymne samen. Gods strijd tegen de oerzonde. Gods barmhartigheid voor zondaars. Voor kwetsbare, dolende zielen. De liefde van God voor mensen aan de onderkant. Die het niet van zichzelf moeten hebben. En zo bereidt ze ons met dit lied prachtig voor op kerst. Door de stijl van Gods koninkrijk te bezingen. Zoals ze persoonlijk heeft mogen ervaren.

Ik wil vanuit deze boodschap van Maria drie dingen meegeven voor de komende adventsweek:

Slide   Leg je hoogmoed af

Bonhoeffer schrijft: *Wie van ons zal Kerst op de goede manier vieren? Degene die alle geweld, alle eer, alle aanzien, alle ijdelheid, alle hoogmoed en alle eigenwilligheid eindelijk bij de kribbe neerlegt, die het bij het nederige houdt en God alleen hoogverheven laat zijn, die met Maria spreekt: de Heer heeft mijn nederigheid aangezien.* (<https://www.theoblogie.nl/de-lofzang-van-maria-door-dietrich-bonhoeffer/>)

Dat is een strijd voor de mensen. Dat is altijd al zo, maar in onze tijd misschien wel het moeilijkst. De mens kan zo veel. Ook wij hier in onze witte, hoogopgeleide kerk hebben best een klus om onszelf niet te laten voorstaan op wat we kunnen. Om – vaak onbewust – niet neer te kijken op anderen. Het is lastig om je niet te laten voorstaan op prestaties. Op wat je bereikt hebt. Het is moeilijk om van genade te leven. Dus leg alles neer bij Jezus. Zoals in het lied van Lauren Daigle van vorige keer ook klonk: *Taking all I have and now I'm laying it at Your feet. You have every failure God, and You'll have*

every victory. Alle fouten, maar ook alle successen. Ze doen niet af en dragen niet bij aan de liefde van God voor jou. Dus leg het bij de voerbak neer.

Slide   Weet je gezien

Als basis onder dag eerste ligt dit tweede. Je kunt je hoogmoed en je zelfhandhaving afleggen als je je geliefd weet. Aanvaard voor alles uit. God woont in jouw leven. Hoe dat er ook uit ziet. Misschien voel je je wel schuldig. Door fouten. Door ongeloof. Of omdat je altijd twijfelt. Of omdat je nooit bidt. Niet zoveel aan je geloof doet. Weet dat de Heer van je houdt.

Of misschien voel je je wel minder dan anderen, door wat je overkomt. Geen partner. Geen kinderen. Geen hetero. Geen hoogvlieger. Weinig energie om dingen aan te pakken. Weet dan met Maria: ik ben niet minder dan een ander. God kan door mij grote dingen doen. Juist in mijn zwakheid. Weet dat de Heer van je houdt. Weet je gezien.

Slide   Wees als God

Deze laatste is natuurlijk wel vreemd. Want was dat nou juist niet de oerzonde? Dat we als God willen zijn? Ja, dat klopt wel, maar het mooie is: als je nederig bent en dienstbaar. Dan roept Jezus je op om als God te zijn. Dan wordt de eerste zonde de grootste deugd. Jij moet als God zijn. Om als hij te kijken naar andere mensen. Om óók het zwakke op te zoeken en overeind te zetten.

De Bergrede is daar vol van. Daarin zegt Jezus letterlijk dat we als God moeten zijn. (Matteüs 5:48) In zijn zoeken van de gebrokenen. In zijn doorbreken van de oerzonde. Door niet alleen maar bij de populaire mensen aan te haken. Of allerlei dingen te doen die aantrekkelijk zijn en lof oogsten. Maar juist daar zijn waar het stinkt, waar geklaagd wordt, waar het donker is. Zoals Jezus in een stal kwam. Zo mensen in de shit opzoeken. En zoals Maria beschikbaar te zijn. Om in dienst van Jezus navolger te zijn. En zo het recht van de sterkste te bestrijden. Om zoals de moeder van Jezus te delen in de missie van God.

Amen